

Demos

SAMEN NAAR DE KERN

**De visie van Demos
op de ontwikkeling van
'burgerparticipatie' in Uden**

Inhoud

1. Inleiding.....	3
1.1. 55% opkomst bij raadsverkiezing: goed of slecht?.....	3
1.2. Ontstaansgeschiedenis Demos.....	3
1.3. Doel en doelgroep van dit document	4
1.4. Leeswijzer.....	4
2. Wat Demos wil bereiken	5
2.1. Onze visie op de ontwikkeling van de lokale democratie	5
2.2. Focus van Demos: via participatieve democratie naar de netwerk democratie.....	7
2.3. Uitgangspunten: ‘Gemeenteraad beslist’ en ‘Wel het proces maar niet de inhoud’	7
2.4. Onze doelen en rollen.....	8
2.5. Onze principes.....	8
3. De aanpak van Demos	11
3.1. Spoor 1: kwaliteit beleid(splannen) verhogen door participatie van inwoners	11
3.2. Spoor 2: betrokkenheid inwoners vergroten bij lokale democratie	11
3.3. Spoor 3: best practises van buiten bruikbaar maken voor Uden	11
4. Organisatie Demos: bevlogen beweging in verbinding met de overheid.....	13
4.1. Demos: eerder een beweging maar zeker geen instituut	13
4.2. Positie in de Udense lokale democratie.....	13

1. Inleiding

In dit document beschrijft Demos haar visie op de ontwikkeling van de lokale democratie in de gemeente Uden en hoe ze hier aan wil bijdragen. Deze ontwikkeling kunnen we zien als het maken van een reis. Demos beschouwt zichzelf niet als een reisleader, die als enige claimt te weten hoe de reis dient te verlopen. De leden van Demos beschouwen zich meer als medereizigers, die uit enthousiasme en nieuwsgierigheid willen meelopen in de verkennende voorhoede. Door aan te geven welke mogelijkheden er zijn om processen aan te zwengelen, invloed uit te oefenen en te participeren, hoopt Demos een 'gidsende' rol te kunnen vervullen op de gezamenlijke reis.

1.1. 55% opkomst bij raadsverkiezing: goed of slecht?

Democratie is het recht om mee te denken en mee te doen, het recht op invloed op politiek en bestuur, op zeggenschap over je eigen leefomgeving. Bij de gemeenteraadsverkiezing in 2018 maakte 55% van de Udense kiesgerechtigden gebruik van hun stemrecht. Uden sluit hiermee perfect aan bij het landelijk gemiddelde. Maar wat zegt dit opkomstpercentage over de kwaliteit van de lokale democratie als 45% van de inwoners klaarblijkelijk geen gebruik wenst te maken van hun stemrecht? Daarbij is stemrecht nog heel iets anders dan spreekrecht. Is men in Uden niet betrokken bij de eigen leefomgeving? De vele succesvolle burgerinitiatieven en burgerparticipatie in beleidsprocessen in Uden doen het tegenovergestelde vermoeden. Rijst dan niet de vraag op welke manier we het vertrouwen in het politieke besluitvormingssysteem kunnen verbeteren? En hoe we de betrokkenheid en invloed van inwoners en ondernemers in het gehele besluitvormingsproces van voorbereiding tot en met evaluatie effectiever kunnen aanwenden? Demos wil zich met deze vragen en daarmee met dit ontwikkelaspect van de lokale democratie bezighouden.

1.2. Ontstaansgeschiedenis Demos

Demos werd eerder aangeduid als Werkgroep 1 en is ontstaan op 4 oktober 2014. Op deze zaterdag vond de G1000¹ in Uden plaats. Honderden betrokken burgers opperden ideeën om het woon-, werk en leefklimaat in Uden te verbeteren. Uit al deze ideeën kozen de deelnemers de beste 10 ideeën. Elk gekozen idee werd verder uitgewerkt in een werkgroep.

Op nummer 1 stond:

“G1000 van vandaag structureel inzetten bij de ontwikkeling van gemeentebestuur, samen met het invoeren van klankbordgroepen op specifieke vraagstukken waarin deskundigen hun expertise in brengen”

Zo ontstond Werkgroep 1. Midden 2018 hebben we deze naam veranderd in Demos om meer duiding te geven aan onze positionering.

¹ G1000 is een instrument ter versterking van de lokale democratie. De eerste G1000 was een Belgische overlegvergadering van gewone burgers over thema's die zij van belang vonden voor de politiek in België en vond plaats op 11 november 2011 in Brussel.

1.3. *Doel en doelgroep van dit document*

Met dit document willen we duidelijkheid verschaffen aan de lezer waar Demos voor staat, wat we als Demos willen bereiken en op welke wijze we onze doelen willen realiseren. Niet om welke positie dan ook te claimen, maar om in gesprek te komen met alle betrokkenen zodat we *samen* kunnen groeien naar een sterke vorm van lokale democratie. Uiteraard kunnen deze gesprekken leiden tot aanpassingen van dit document.

Dit document is bedoeld voor eenieder, die zich betrokken voelt bij de wijze waarop de overheid in de gemeente Uden (denk aan de raad, college B&W en ambtelijke organisatie) samen met belanghebbenden (denk aan bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties) bepalen en beslissen hoe we onze Udense samenleving inrichten om zo goed mogelijk samen te leven, werken, sporten en ontspannen.

1.4. *Leeswijzer*

In hoofdstuk 2 beschrijven we *wat* we als Demos willen bereiken. Hiervoor geven we eerst onze visie op de ontwikkeling van de democratie in Uden zodat we onze positionering hierin kunnen verduidelijken. *Hoe* we dit willen bereiken geven we in hoofdstuk 3 aan met onze aanpak langs drie sporen. Tot slot lichten we in hoofdstuk 4 de manier toe waarop we georganiseerd zijn in de Udense democratie.

2. Wat Demos wil bereiken

*“Als je niet weet waar je naartoe gaat,
brengt elke weg je daar naartoe.”* -Lewis Carroll-

In dit hoofdstuk beschrijven we onze visie, onze doelen en onze principes bij de realisatie van deze doelen.

2.1. *Onze visie op de ontwikkeling van de lokale democratie*

Onze visie op de ontwikkeling van de lokale democratie begon met enkele vragen. We leven in een vernieuwende tijd waar top-down wordt verrijkt met bottom-up en waar op basis van open-data en connectiviteit de samenleving continu met elkaar in contact staat en elkaar beïnvloedt. Een samenleving die sterk in verandering is. Maar waarom miste de democratie deze boot van verandering? Waarom hebben wij gemeend dat ons democratisch systeem zich niet hoefde aan te passen aan deze nieuwe tijden? Dat we de deuren van de democratie niet open hoefden te gooien voor innovatieve praktijken? Waarom zou het systeem niet verrijkt kunnen worden met moderne vormen van medezeggenschap, met andere woorden, waarin niet alleen de **‘representatieve democratie’²** maar ook de **‘participatieve democratie’³** structureel haar plaats heeft?

In Uden hebben wij ons deze vragen reeds lang gesteld en zijn we met vallen en opstaan bezig om ons democratische systeem aan te passen aan de eisen van de huidige tijd. Zo is de **‘doe-democratie’⁴** in Uden al jaren achtereen in vele initiatieven op succesvolle wijze zichtbaar. Ook hebben we in de afgelopen jaren aangetoond dat de representatieve democratie en de participatieve democratie prima in elkaar verweven kunnen zijn en elkaar kunnen versterken.

*“De uitdaging wordt om deze vormen van democratie
verder door te ontwikkelenin wat wij als Demos
aanduiden als de netwerk democratie.”*

De uitdaging wordt om deze vormen van democratie verder door te ontwikkelen en structureel en operationeel te verankeren in bestuurlijke praktijken. Deze doorontwikkeling van de huidige representatieve democratie zal uiteindelijk resulteren in wat wij als Demos aanduiden als de **‘netwerk democratie’**. Een democratie waar de lokale overheid en de Udenaren gelijkwaardig samenwerken aan hun leefomgeving in de gemeente Uden. Waar de

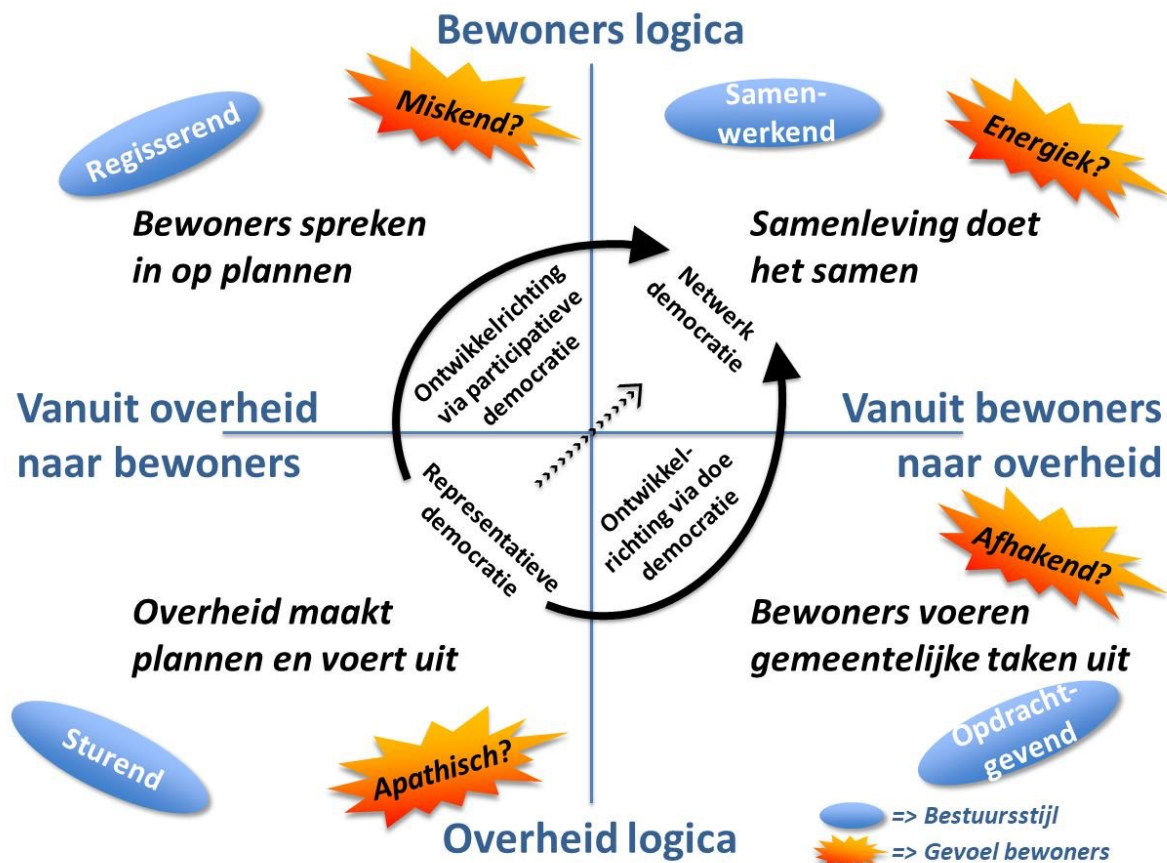
² Democratie waar de politieke besluitvorming plaatsvindt door gekozen volksvertegenwoordigers (vlgs de Nederlandse encyclopedie).

³ Democratie waarin de burger een beleidsbepalende invloed heeft op het bestuur en waarbij beslissingen niet slechts worden overgelaten aan gekozen vertegenwoordigers (vlgs de Nederlandse encyclopedie).

⁴ : Democratie waarin de burger actief initiatieven moet ontplooiën; democratie waarin de burger geacht wordt dingen te doen (Definitie Algemeen Nederlands Woordenboek).

stelselwereld van de overheid niet dominant maar dienstbaar is. En waar de leefwereld van de Udenaar bepalend is.

De participatieve democratie en de doe-democratie zien we als twee ontwikkelpaden naar de netwerkdemocratie. In figuur 1 *Ontwikkelrichtingen lokale democratie Uden* zijn de relaties tussen deze vormen van democratie gevisualiseerd.

Figuur 1. Ontwikkelrichtingen lokale democratie Uden

In deze figuur zijn twee realistische ontwikkel-richtingen weergegeven.

De ontwikkelrichting via het kwadrant rechtsonder ('*Inwoners voeren gemeentelijke taken uit*') ligt op het terrein van de Doe Democratie. Hoe meer het initiatief overlap heeft met overheidstaken, hoe meer de overheid in de rol van opdrachtgever wil kruipen. Prima als het opdracht-gevende karakter beperkt blijft tot het stellen van kaders. Maar alles daarbuiten zal al snel leiden tot afhakende inwoners.

De ontwikkelrichting via het kwadrant linksboven ('*Inwoners spreken in op plannen*') verloopt via het pad van de Participatieve Democratie. De overheid neemt hier vaak een regisserende rol vanuit het door haar gevoelde eigenaarschap voor de planvorming. Ook hier kan dit op een goede en op een minder goede wijze. Als inwoners zich niet gehoord voelen of het gevoel hebben niet het verschil te kunnen maken, dan zullen ze zich miskend voelen. Beide ontwikkelrichtingen hebben we nodig om te komen tot een samenleving, waarin we het als inwoners en overheid 'samen doen'. Daarbij is elke ontwikkelrichting even

noodzakelijk en waardevol. In onze overtuiging dienen we als samenleving te investeren in beide ontwikkelrichtingen en te leren van onze ervaringen.

2.2. *Focus van Demos: via participatieve democratie naar de netwerk democratie*

Demos maakt zich sterk voor de Netwerkdemocratie. Het hoogste doel waar we ons op richten, hebben we als volgt gedefinieerd:

Hoogste doel:

Een sterke lokale democratie waar bestuurders en inwoners samen werken aan een passende en goede Udense samenleving en waar ze elkaar horen én vertrouwen. Een systeem waarin democratische intelligentie en rechtvaardigheid van onderaf wordt opgebouwd, door overheden en burgers slim met elkaar te laten samenwerken.

Bijdrage van Demos aan de netwerk democratie:

Demos focust zich op de verdere ontwikkeling van de participatieve democratie door inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties gevraagd en ongevraagd te laten participeren in de beleids- en planvorming.

Demos wil aan dit doel bijdragen door zich te focussen op de verdere ontwikkeling van de participatieve democratie.

Om dit hoogste doel te realiseren, wil Demos inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties gevraagd en ongevraagd laten participeren in de beleids- en planvorming.

2.3. *Uitgangspunten: ‘Gemeenteraad beslist’ en ‘Wel het proces maar niet de inhoud’*

Demos gaat uit van de volgende twee belangrijke punten:

1. Gemeenteraad beslist
2. Wel het proces maar niet de inhoud

Uitgangspunt 1: Gemeenteraad beslist

Demos gelooft in de huidige bestuurlijke inrichting van Nederland; ook wel aangeduid als het ‘Huis van Thorbecke’. In het huidige democratische systeem beslist de gekozen raad. Het democratische bestel blijft wat ons betreft te allen tijde overeind. Wel geloven we dat het beter kan functioneren. We kunnen beter dan nu gebruik maken van de ‘wijsheid van de menigte’; de collectieve intelligentie van de Udense samenleving. Participatie van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties in het *gehele* beleidsproces levert beter

beleid en betere plannen op. Deze aanpak hebben we in de afgelopen jaren al in diverse situaties toegepast. Doordat in dit beleid en deze plannen de belangen van alle doelgroepen goed en transparant afgewogen konden worden, kon de besluitvorming door de raad ook met meer draagvlak en legitimiteit plaatsvinden. Dit betekent naar onze mening dat de besluitvorming kwalitatief is verbeterd.

Uiteraard zijn niet alle dossiers voor deze aanpak in gelijke mate geschikt. De lange termijn agenda van de raad kan hierin leidend worden, waarbij we ons kunnen voorstellen dat ook initiatieven en vraagstukken vanuit de samenleving worden toegevoegd.

Uitgangspunt 2: Wel het proces maar niet de inhoud

Een andere belangrijk punt van Demos in haar rol is de keuze voor *het proces* om te komen tot een kwalitatief goed participatieproces in de beleids- en planvorming. De inhoudelijke aspecten van het betreffende beleid of plan hebben niet onze aandacht. De reden is eenvoudig: we willen onafhankelijk en onpartijdig adviseren over het participatieproces. Dat kan ons inziens alleen als we geen belang hebben bij de uitkomst van het participatieproces. Dit impliceert dan ook dat Demos op geen enkele wijze representatief is voor welke doelgroep in de Udense gemeenschap dan ook.

2.4. Onze doelen en rollen

Het realiseren van het hoofddoel vindt op diverse wijzen plaats en vanuit diverse rollen. Zonder uitpuittend te willen zijn, onderkennen we in elk geval de volgende afgeleide doelen uit het hoofddoel:

- Meer participatie door Udenaren in beleidsprocessen door verbinding te maken met de Udense samenleving en doelgroepen te activeren voor participatie.
- De beleidsmakers in Uden (nog) meer gebruik te laten maken van de collectieve intelligentie in de Udense samenleving door ze te inspireren en te verleiden met aansprekende voorbeelden en heldere adviezen.
- Efficiënter en effectiever participatieproces door een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van participatietools en participatiebeleidskader.
- Beter beleid en plannen door zorg te dragen dat de zienswijze en leefwereld van bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisatie zijn meegenomen in het participatieproces
- Streven naar een permanentere dialoog tussen overheid en samenleving door participatie structureel vorm te geven in het beleids- en planvormingsproces.

Deze doelen realiseren we vanuit diverse rollen zoals: luis in de pels, procesbegeleider, mee- en tegendenker, adviseur, inspirator, verbinder en gids in participatieland.

2.5. Onze principes

*“Een goede kok kookt op basis van principes
en niet op basis van gerechten”*

Deze metafoor gaat ook op voor participatieprocessen. Wat werkt of niet werkt is sterk afhankelijk van de context. Een goed participatieproces inrichten is in zekere zin altijd

maatwerk. Kant en klare recepten zijn wel verduidelijkend maar het klakkeloos toepassen, doet vaak geen recht aan de specifieke situatie. Niettemin zijn er enkele principes die Demos graag als vertrekpunt neemt bij de realisatie van haar doelen. Alhoewel het niet gezien dient te worden als een uitputtende lijst, willen we deze principes graag delen.

1. ***Transparantie in het participatieproces***

Zorg voor transparantie in het proces. Transparantie vanaf het begin door helder te zijn hoe het gehele proces er uit ziet. Welke interactiemomenten zijn er? Wat beoogt men in welke processtap? Wie zijn wanneer bij het proces betrokken? Wie vervult welke rol? Welke communicatie mag men door het gehele proces verwachten?

Transparantie in het proces draagt veel bij aan het vertrouwen bij de deelnemers in het participatieproces. Dit vertrouwen is belangrijk, omdat het in belangrijke mate bepalend is voor de door de deelnemers ervaren proceskwaliteit. Als de deelnemers de kwaliteit van het proces onder de maat vinden, dan zal men de uitkomst van het proces ook minder vertrouwen en zal de acceptatiegraad van de resultaten laag zijn.

2. ***Begin de dialoog met uitdagingen en geen oplossingen***

Start de dialoog zo vroeg mogelijk in het beleids- en/of planvormingsproces. Zet de uitdaging of probleemstelling centraal in het gesprek. Niet eventueel al bedachte oplossingen. Dit brengt de volgende voordelen:

- Er blijft ruimte in het gesprek, waardoor verkenning van de diverse belangen goed mogelijk is.
- Gesprekspartners voelen zich serieus genomen. Komt men met oplossingen, dan kan dit het gevoel oproepen bij gesprekspartners, dat ze niet in staat worden geacht om zelf oplossingen te verzinnen.
- Draagvlak (en dus overeenstemming) organiseren voor de uitdaging/probleem en vandaar uit gaan werken aan oplossingsrichtingen, zal van meet af aan draagvlak opleveren voor de oplossing.

3. ***Definieer het hoger gelegen doel waar eenieder zich aan kan én wil conformeren***

Wat is het achterliggende gezamenlijke belang van eenieder. Focus eerst op het gezamenlijke in plaats van waarin men van elkaar verschilt. Niet alleen voor het 'verbreedende' aspect, maar het vertrekken vanuit een gezamenlijk belang geeft ook de mogelijkheid om compromissen te beoordelen op hun waarde voor het hoger gelegen doel. Het proces verandert van een onderhandelingsproces (hoe krijg ik mijn belangen maximaal geborgd) in een gezamenlijk zoekproces naar de meest optimale oplossing passend bij het hoger gelegen doel.

4. ***Voer als overheid geen dialoog met belanghebbenden maar organiseer de dialoog tussen hen***

De overheid is feitelijk geen belanghebbende maar dient onpartijdig te zijn. Het primaat van de overheid is immers dat zij onpartijdig de verschillende belangen tegen elkaar afweegt en bij monde van de raad een keuze maakt. Een onpartijdige positie zal bijdragen aan de geloofwaardigheid en professionaliteit van de lokale overheid. Verder is het komen tot een oplossing voor de samenleving primair de verantwoordelijkheid van de samenleving. Een dialoog tussen belanghebbenden draagt bij aan het eigenaarschap voor het komen tot een goede oplossing.

Tot slot zal een dialoog tussen belanghebbenden leiden tot meer inzicht in en begrip voor elkaars belangen en standpunten. Dat komt het zoekproces naar een goede oplossing alleen maar ten goede.

5. ***De beste participatiestrategie om inwoners te bereiken is meerdere participatiestrategieën***

Er is zelden één specifieke doelgroep bij een participatieproces. Elke doelgroep vereist een specifieke manier om deze doelgroep te bereiken en haar mening over het participatieonderwerp te verkrijgen. Zorg voor meerdere communicatiestrategieën toegespitst op de verschillende doelgroepen. Combineer hierbij online met offline.

6. ***Boei en bind de betrokken inwoners door het gehele traject heen***

De weg naar besluitvorming over een oplossing bevat diverse tussenstops. Betrek belanghebbenden én bestuur van meet af aan bij deze tussenstops. Je legt immers een reis zoveel mogelijk gezamenlijk af. Bijkomend voordeel is het gevoel bij inwoners dat ze serieus worden genomen en dat ze door deze actie 'beloond' worden.

7. ***Ben duidelijk over de kaders in de besluitvorming.***

Ben duidelijk over de kaders in geld en middelen. Ben duidelijk over waar men wel invloed op heeft en waar niet. Over welke zaken heeft de raad al besloten? Met welke wet- en regelgeving dient men rekening te houden?

3. De aanpak van Demos

*Vertel me en ik luister.
Laat me zien en ik kijk.
Laat het me beleven en ik leer.*
Lao Tzu

Zoals eerder aangegeven is het belangrijkste kenmerk van onze aanpak de focus op de procesgang. Centrale vraag in ons handelen is; 'Hoe kunnen we allen gezamenlijk leren van het participatieproces opdat we een volgende keer een nog effectiever participatieproces kunnen inrichten en realiseren?'. Het 'gezamenlijk leren' is het meest effectief door het te doen, te ervaren. Dit willen we doen langs drie sporen, die we in dit hoofdstuk toelichten.

Figuur 2. Aanpak Demos in drie sporen

3.1. *Spoor 1: kwaliteit beleid(splannen) verhogen door participatie van inwoners*

De raad in Uden hanteert een 'lange termijnagenda' met beleidsthema's. Sommige beleidsthema's lenen zich beter voor participatie dan anderen. Graag wil Demos de samenwerking opzoeken met de ambtelijke organisatie/griffie, waar men zicht heeft op deze agenda. Door een gezamenlijke selectie van geschikte thema's, kunnen we tijdig de samenwerking zoeken om met participatie dit thema kwalitatief te verrijken en het draagvlak in de samenleving te vergroten.

3.2. *Spoor 2: betrokkenheid inwoners vergroten bij lokale democratie*

De werkgroep burgerparticipatie waarin de ambtelijke organisatie, het college, de gemeenteraad en UndT vertegenwoordigd zijn kunnen onze, in dit document beschreven overtuigingen, zo veel mogelijk delen. Voorwaarde voor een goede ontwikkeling van de Netwerkdemocratie is dat inwoners zich uitspreken over de gevraagde issues. De gedachte 'Mijn stem maakt toch niet het verschil' haalt alle energie uit de diverse goede participatiebedoelingen. Wil de ontwikkeling van de Netwerkdemocratie slagen, dan dienen we te investeren in de betrokkenheid van de inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

3.3. *Spoor 3: best practises van buiten bruikbaar maken voor Uden*

We hoeven het (participatie)wiel niet opnieuw uit te vinden. We kunnen veel leren van de bij andere gemeenten verkregen ervaringen en inzichten. Demos wil daar graag naar kijken en haar rol pakken om de relevante ervaringen en inzichten te delen. Denk hierbij aan online

hulpmiddelen (digitalisering) voor participatie, Right to challenge, toepassing participatieladder en evaluatie-/kwaliteitscriteria voor participatie.

4. Organisatie Demos: bevlogen beweging in verbinding met de overheid

In dit hoofdstuk is beschreven hoe Demos is georganiseerd en welke positie ze inneemt in de Udense lokale democratie.

4.1. *Demos: eerder een beweging maar zeker geen instituut*

Demos heeft al jaren een vaste kern van 5 tot 7 mensen. Daarnaast zijn er periodiek mensen die hun bijdrage leveren aan de ontwikkeling in brede zin, in een bepaalde fase of aan een (of meerdere thema's) en dan de groep weer verlaten. En dat is prima. DEMOS is een open platform. DEMOS was geen en wil geen instituut zijn en hecht veel belang aan haar open en beschouwende karakter.

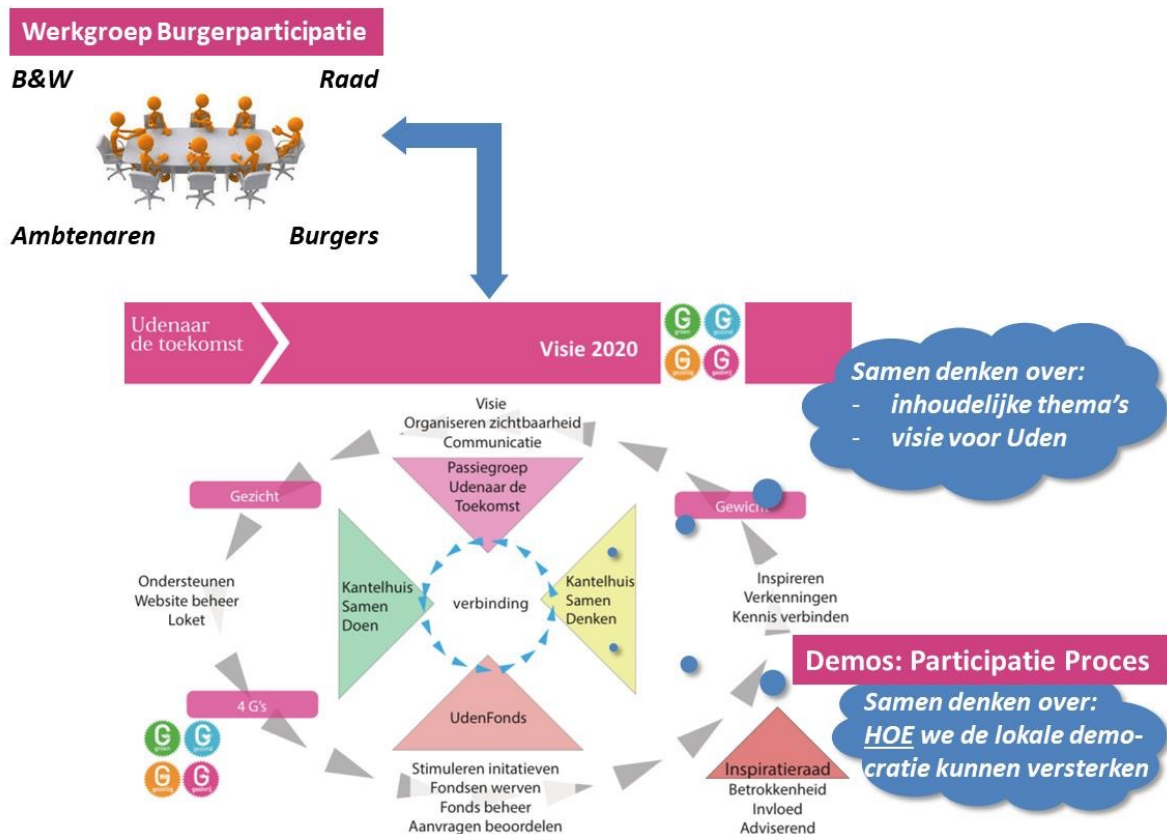
4.2. *Positie in de Udense lokale democratie*

Vergeleken met andere gemeenten hebben de Udense inwoners en lokale overheid al behoorlijke stappen gezet in de ontwikkeling van de lokale democratie. Burgerparticipatie is geen inhoudsloze kreet in Uden. Het eerste belangrijke wapenfeit was in 2012 met het opstellen van een gezamenlijke (inwoners met de gemeente Uden) visie op de toekomst: 'Udenaar de toekomst – visie 2020'. Zes jaar later staat er een stevig gewortelde coöperatie UdenaardeToekomst (UndT) met twee uitvoerende pijlers en twee ondersteunende pijlers (zie figuur 3 Samenhang lokale democratie Uden):

- Samen Doen
Deze uitvoerende pijler staat voor zogenaamde '*Doe Democratie*'. Deze pijler bestaat uit een loket waar inwoners hun initiatieven kunnen melden. Aan een initiatief wordt één van de 33 begeleiders gekoppeld. Deze begeleider verbindt aan het initiatief de vereiste kennis en middelen om het initiatief succesvol te krijgen.
- Samen Denken
Deze uitvoerende pijler staat voor de '*Participatieve Democratie*'. De pijler bestaat enerzijds uit Demos en anderzijds uit een groep inwoners, die samen met de gemeente Uden inhoudelijk nadenkt over de toekomst van Uden (visieontwikkeling).
- UdenFonds
Dit is een ondersteunende pijler om initiatieven onder voorwaarden financieel te steunen. Het fonds wordt gesponsord door diverse sponsors waaronder de gemeente Uden.
- Passiegroep Udenaar de Toekomst
Deze ondersteunende pijler is bestuurlijk van aard. Om juridische en fiscale redenen én voor het 'gezicht naar buiten' heeft de coöperatie een bestuur, dat werkzaamheden uitvoert in lijn met een manifest en statuten.

Een andere belangrijk overlegorgaan in de ontwikkeling van de Udense lokale democratie is de Werkgroep Burgerparticipatie. De werkgroep heeft geen formele status maar bevat wel alle relevante spelers:

- Diverse raadsleden en de griffier (de raad);
- Burgemeester en een wethouder (college B&W);
- Gemeentesecretaris (ambtelijke organisatie);
- Bestuursleden van Udenaar de Toekomst (inwoners) .

Figuur 3. Samenhang lokale democratie

Enkele leden van Demos zijn tevens bestuurslid van Udenaar de Toekomst en hebben ook zitting in de Werkgroep Burgerparticipatie. Door deze verbinding in overlegstructuren ontstaat er een slagvaardige en efficiënte werkwijze waarin we kansen snel kunnen benutten en geen dubbel werk ontstaat. De focus van alle groepen is immers een sterke lokale democratie waar:

- inwoners zich betrokken en gehoord voelen;
- raadsleden herkend en erkend worden;
- collegeleden hun bestuurlijke kwaliteiten hebben verrijkt met een democratische leiderschapstijl;
- Ambtenaren de brug slaan tussen hun systeemwereld en de leefwereld van de inwoners.